

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ'NİN ÖĞRETMENLİK
SERTİFİKA PROGRAMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞÜ

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'nun bir kararı uyarınca yükseköğretim kurumlarınca pedagojik formasyon eğitimi verilmesine ilişkin olarak üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin bulunması ve bu alanda yeterli sayıda ve nitelikte kadrolu öğretim üyesinin olması durumunda ilgili üniversitelerde öğretmenlik sertifika programının açılması gündeme gelmiştir.

Bu raporda, uygulamanın yanlışlığı ve daha nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda yaratacağı olumsuzluklar ele alınacaktır.

Tarihsel Açıdan Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Programlarının Gelişimi

Öğretmenlik yasal olarak tanınmış bir meslek ve bir uzmanlık alanıdır. 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde ele alınmış ve bu maddeye göre öğretmenlik “*Devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir*” şeklinde tanımlanarak, öğretmenliğin özel ihtisas mesleği olduğu kabul edilmiş ve öğretmenlik mesleği için özel şartlar getirilmiştir.

Bu meslek elemanlarının yetiştirilmesi görevi de, 1982 yılından itibaren Eğitim Fakültelerine verilmiştir. 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenleme ile, öğretmen yetiştiren kurumların adları, öğretim süreleri, bölüm ve program yapıları gibi unsurlarında da değişiklikler olmuş ya da yenileri açılmıştır. *1982 yılında eğitim fakülteleri kurularak öğretmen yetiştirme programları bu fakültelere bağlanmıştır.* Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarını üç temel boyutta yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu boyutlar **alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel bilgi** dersleridir. Programlar genellikle, % 50 alan bilgisi ve becerileri, % 30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, % 20 genel kültür derslerini içermektedir. Özellikle de, sağlam bir gerekçeye dayandırılarak, kuramsal bilgi yanında mesleğe yönelik duyuşsal ve devinişsel nitelikleri kazandırmak amacıyla uyumlu biçimde, gerçek öğretme ortamlarındaki öğretmenlik uygulamaları etkinliklerine ağırlık verilmiştir. Bu doğrultuda MEB ile de kurumsal işbirliği içinde Fakülte – Okul İşbirliği Programı geliştirilmiştir. Öte yandan da, gereğinden çok öğretmen adayı bulunduğu gerekçesiyle yedi bölümün ikinci öğretim programları kaldırılmış, örgün öğretimde de kısıtlamaya gidilmiştir. Ancak, benzer yapılandırma öteki yükseköğretim kurumları, özellikle de Fen-Edebiyat fakülteleri için de söz konusu iken, bunun yapılmadığı aksine kontenjan artımı ve ikinci öğretimlerin açılması yoluna gidilmiştir. Öğretmenlerin mesleklerini başarı ile sürdürebilmeleri için sahip olmaları gereken yeterlilikler, Milli Eğitim Bakanlığı “Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü” tarafından “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri” ve “Özel Alan Yeterlilikleri” geliştirilmiş ve yürürlüğe konmuştur.

YÖK 1996 yılında Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi çalışmalarını başlatmış, 1998-99 öğretim yılından itibaren yeni programlar

uygulamaya konulmuştur. Yeni düzenlemeye göre ortaöğretim alan öğretmenliği programları beş yıla (3.5+1.5) çıkarılmıştır. Alan ve alan eğitimi dersleri eş zamanlı alınmadıkları için bu programlarda bazı kopukluklar olmuştur. 2007 yılında eğitim fakültelerinin ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerinde, doğrusu olduğuna inandığımız eşzamanlı modelin (alan ve alan eğitimi derslerinin eş zamanlı olarak verilmesi) uygulanmasına geçilmiştir. Bu modelde öğretmen yetiştirme programlarının süresi (3.5+1.5) yıl yerine kesintisiz beş yıllık olmuş ve uygulamaya konulmuştur.

Beş yıllık programlar öğretmen adaylarını güçlü bir alan bilgisiyle donatmayı ve alan bilgisini en iyi şekilde öğretme becerisini kazandırmayı hedeflemiştir. Öğretmenlik formasyonu dersleri teorik bilgiler yanında gerçek okul ortamında ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerileri ön plana alarak hazırlanmıştır. Bu derslerin sayıları ve kredi miktarları önemli ölçüde artırılmıştır. Gelişen bilgi teknolojilerinin okulda kullanımı ve öğretimde gerekli olan çeşitli materyallerin geliştirilmesini ön plana alan dersler yoluyla öğretmen adaylarının bilgisayar, internet, çoklu ortam, televizyon, video, projektör makinaları gibi çeşitli teknolojileri tanımaları ve öğretimde kullanmaları amaçlanmıştır. Bu şekilde geleceğin öğretmenlerinin, teknolojiyi tanıyan ve öğretimde etkili bir şekilde kullanabilen niteliğe sahip olmaları amaçlanmıştır. Konu alanı öğretimine ayrılan saatler arttırılmış ve uygulamalı olarak öğretmen adaylarının konu alanına özgü çeşitli öğretim yöntem ve stratejilerini, öğrenme – öğretme süreçlerini, öğretim materyallerini, planlama ve değerlendirme etkinliklerini öğrenmeleri ve değerlendirmeleri amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarına, konu alanı ve formasyon derslerinde öğrendikleri bilgi ve becerileri, okul ve sınıf ortamında uygulamaya aktarma ve sonuçları görme fırsatı tanımak amacıyla uygulama derslerinin sayısı artırılmış ve bu dersler birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Amaç nitelikli öğretmen yetiştirmek olduğuna göre bu derslerin Eğitim Fakültelerinde ve bu alanda yetişmiş uzman kişilerce verilmesi öğrencilerin de meslek olarak baştan öğretmenliği seçmeleri çok önemlidir.

Yeni Uygulamanın Yerindeliliğinin Tartışılması

Eğitim Fakülteleri haricindeki diğer fakültelerde okuyan öğrencilere aşağıda sıraladığımız nedenlerden dolayı sertifika programı ile lise öğretmeni yetiştirme işlevinin verilmesinin ülkemizde öğretmen gereksimi, eğitim ilkeleri ve yetkilendirme açısından oldukça fazla sayıda olumsuz yönleri bulunmaktadır.

a. Öğretmen gereksinimi: Özellikle fizik, kimya ve biyoloji alanlarında 1995’lerden bu yana atanan öğretmen sayısı yılda 10-20’yi geçmemektedir; 2009’da fizik için bu sayı 0’dır (KPSS’den 99’un üstünde puan alan aday bile atanamadı). Ülkemizde Eğitim Fakültesi fizik eğitimi anabilim dalı sayısı 13 olup yıllık mezun sayısı yaklaşık 400 iken, Fen-Edebiyat Fakültesi fizik bölümü mezun sayısı, son yıllarda gerekçesi bilinmeyen nedenlerle açılan ikinci öğretimle birlikte yaklaşık 4000 dolayındadır. Öteki altı alan için de benzer oran geçerlidir. Buna göre, istem – sunu dengesizliği vardır; yalnızca Eğitim Fakültelerinde bile istem fazlası kontenjan bulunmaktadır; öğretmen gereksinimi anılan **sertifika** programı açma gerekçesi olamaz. Aşağıdaki tablo Fen-Edebiyat Fakültelerinin fizik ve kimya bölümleri ile Eğitim Fakültelerinin fizik öğretmenliği ve kimya öğretmenliği bölümlerinin 2009 yılında ÖSYS kitapçığında yer alan kontenjanlar ve yerleştirilen öğrenci sayılarını göstermektedir.

2009 yılı ÖSYS Kitapçığında Yer Alan Kontenjanlar ve Yerleştirilen Öğrencilerin Sayıları

	Böl. Sayısı	Kontenjan	Yerleştirilenler	Ek Kont.	Yerleştirilenler	Boş Kalan
Fizik	74	6977	4945	2812	634	2178
Fizik Öğr.	14	543	526	32	15	17
Kimya	78	7587	6509	1470	671	799
Kimya Öğr.	14	543	543	67	21	46

b. 3.5+1.5, 4+1.5 ya da son olarak uygulamaya konulan kesintisiz 5 yıllık ortaöğretim alan öğretmenliği programları öğretmenlerin daha nitelikli ve yüksek lisans düzeyinde yetişmesini öngörmektedir. Oysa yeni önerilen modelde Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri lisans eğitimi sırasında aldıkları bazı eğitim dersleriyle 4 yıl sonunda hem kendi alanlarında diploma alacaklar hem de öğretmenlik sertifikası alacaklardır. Bu durumda azaltılan, kredisi düşürülen ve de alan eğitimcisi tarafından verilmeyen öğretmenlik formasyonu derslerinin niteliği ve içeriği istenen düzeyde olmayacaktır. Bu durum Eğitim Fakültelerinin ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerinin de 4 yıllık programlara geri dönmelerine neden olabilir. Fen Edebiyat Fakültelerinin ilgili bölümlerinde öğrenci sayıları yukardaki tabloda görüldüğü gibi çok kalabalıktır. Öğretmenlik formasyonu derslerini Eğitim Fakültesi dışındaki öğretim üyeleri veremeyeceğine göre Fen-Edebiyat Fakültelerinden öğretmenlik formasyonu almaya gelen öğrencilerin ders yükü ile Eğitim Fakültelerinde etkili ve verimli ders yapılması da mümkün olmayacaktır. Diğer yandan Fen-Edebiyat Fakültelerinin öğretmen yetiştirme işlevini üstlenmeye çalışmaları, Eğitim Fakültelerinin de geçmişte görüldüğü gibi Fen-Edebiyat Fakültelerinin işlevlerini yerine getirmeye çalışmalarına yol açabilir. Bu da kaynak kullanımı ve öğretmen yetiştirme önceliği açısından sorunlara yol açabilir.

c. Eğitim ilkeleri: Genellik ve eşitlik, kişinin ve toplumun gereksinimleri, eğitim hakkı, fırsat ve olanak eşitliği gibi ilkeleri programın açılmasına dayanak göstermek söz konusu olamayacağı gibi ayrıca, bu uygulama eğitimde 'planlılık' ilkesine de terstir.

d. Yasal yetkilendirme, eğitim ve diğer fakültelerin işlevleri: Eğitim Fakültelerinin kuruluş gerekçesi her düzeyde öğretmeni yetiştirmektir; bu görev 2547 sayılı yasayla bu kurumlara verilmiştir. Örneğin Fen-Edebiyat Fakültelerinin işlevi ise bilimci yetiştirmek olup öğretmen yetiştirme görevleri bulunmamaktadır.

e. Başka meslek alanlarında böyle bir uygulamanın benzeri var mı? Öğretmenlik dışındaki meslekler için benzer uygulama örneğinin bulunduğunu en azından bizler bilemiyoruz. Eğitim Fakültelerinin ortaöğretim alan öğretmenliği programları, üstelik beş yıllık lisans yapısında örgütlenmişken, diğer fakültelerinde dört yıllık öğretimle hem lisans diploması hem de öğretmenlik formasyonu sertifikası verilmesini nasıl haklı ve yerinde görebiliriz? Öğretmenlik lisansı sırasında hukuk, eczacılık, tıp, iktisat ya da mühendislik diploması da alınabilir mi? Öğretmenlik mesleğine bakışımızın derecesi hangi düzeyde? Örneğin, Fen-Edebiyat Fakültelerindeki en az on kat öğrenci sayısının yarattığı değişik düzeydeki baskılara göre mi karar oluşturmalı? Öğretmenlik mesleği bunun için feda mı edilmeli? Program bu nedenlerle de savunulamaz.

f. Alan eğitimi (fizik eğitimi, kimya eğitimi gibi) tamamen ayrı bir dal olup dünyanı her yerinde genelde ayrı ve eğitimle ilgili birim içinde yapılanmıştır. Bizde de işin doğası gereği Eğitim Fakülteleri içinde işlevlerini sürdürmektedir. Kimya mühendisliği ile Fen-Edebiyat Fakültesi kimya bölümünün yapısı ve hedefleri aynı mıdır? Birisi ötekinin içine konulabilir mi? Aynı şey kimya öğretmenliği ile Fen-Edebiyat Fakültesi kimya bölümü için de geçerlidir. Elbette ki ilgili bölümlerin ortak dersleri olacaktır ama yapılanmaları, uzmanlık alanları ve amaçları tamamen farklıdır.

g. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğini baştan düşünerek tercih etmeleri ve ilgili fakülte ve bölümlerin de tek ve en önemli işinin nitelikli öğretmen yetiştirme olması zorunludur. Bu programlarında mutlaka alan eğitiminde uzmanlaşmış kişiler tarafından götürülmesi önemlidir. Bütün bu söylenenleri içinde barındıran tek fakülte Eğitim Fakültesidir. Gelecek nesillerin iyi yetiştirilmesinde öğretmenlere büyük görevler düşmektedir ve öğretmen yetiştirmek çok ciddi bir iştir ve en önemli meslek dalıdır. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğini baştan düşünerek tercih etmeleri ilgili fakülte ve bölümlerin de tek ve en önemli işinin nitelikli öğretmen yetiştirme olması zorunludur. Bu programların da mutlaka alan eğitiminde uzmanlaşmış kişiler tarafından götürülmesi önemlidir. Öğretmenlik sertifikası programlarının bu sürece zarar vereceği düşünülmektedir. Bu uygulamayla ilerde lise eğitimi sonrası hatta ilköğretim sonrası öğretmenlik mesleğini baştan seçmek isteyen gençlerin sayısı azalacak, Eğitim Fakültelerinde alan eğitimi konusunda araştırma yaparak kendini eğitime adanmış genç akademisyenlerin önü kapatılacak, asıl işlevi, temel bilimlerde bilim insanı yetiştirmek olan Fen -Edebiyat Fakülteleri ve diğer fakülteler de, öğretmen yetiştiren kurumlara dönüştürülecektir.

h. Sertifika Programının içeriği: Açılması öngörülen öğretmenlik sertifikası programlarında alınan formasyon dersleri eğitim fakültelerinin ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerinin aldığı formasyon dersleri ile karşılaştırıldığında hem formasyon derslerinin sayısı azaltılmış hem de kredileri düşürülmüştür. Oysaki ortaöğretim alan öğretmenliği programına diğer fakültelerden gelen öğrencilerin de aynı sayı ve kredide formasyon dersleri almaları gereklidir. Eğitim Fakültelerinin alan öğretmenliği programlarının pedagojik formasyon dersleri (eğitim ve alan eğitimi dersleri) 16 adet olup kredisi ise 50'dir. Buna alan eğitim ile ilgili zorunlu verdiğimiz 3'er kredilik 2 dersi de ilave edersek ders sayısı 18 keredisi ise 56 civarına çıkacaktır. Oysaki uygulamaya koulmak istenen öğretmenlik sertifikası'nın ders sayısı 10 olup kredi toplamı 26'dır. Bu sayılar alan öğretmenliği programının neredeyse yarısı kadardır. Öğretmenlik sertifikası programında çoğu ders 2 kredidir. Bu durum zaten üniversitemizin ders kredi sistemine uymamaktadır. Tek başına bu sayısal yetersizlikler bile nitelikli öğretmen yetiştirilmesini mümkün kılmamaktadır. Diğer yandan öğretmenlik sertifikası programındaki ders sayısı ve kredileri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından saptanan öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini ve özel alan eğitimi yeterliliklerini geliştirme açısından çok yetersiz kalmaktadır. Çok önceleri üç beş aylık programlarla öğretmen yetiştirmenin sakıncaları ortadayken eğitimci ve alan eğitimcisi olmayan öğretim elemanları tarafından formasyon derslerinin verilmesi ve de öğretmenlik mesleği için gerekli derslerin bir kısmından vazgeçilerek ve kredileri azaltılarak öğretmenlik sertifikası programları oluşturulması alana ve onun öğretimine hakim nitelikli öğretmenler yetiştirilmesine olumsuz yönde etki edecektir.

i. Paralı sertifika programı: Alan eğitimiyle ilgili sertifika programlarının bazı üniversitelerde paralı olarak açılması alan eğitimcisi olmayan (örneğin kimya eğitimcisi, fizik eğitimcisi gibi) üniversite ve eğitim fakültelerinin de bu programları açmak istemeleri açısından cazip

olabilir. Bu durumda zaten az sayıda olan ders ve krediye birde bu alanda uzman olmayan kişilerin ders verebileceğini ilave edersek nitelikli öğretmen yetiştirmek iyice zorlaşacaktır.

j. Kuruluş amacı öğretmen yetiştirmek olan ve mezunlarının öğretmenlik dışında herhangi bir istihdam alanı olmayan Eğitim Fakültelerinde yaklaşık 160.000 öğrenci öğrenim görmektedir. Farklı amaçlarla kurulan ve öğretmenlik dışında başka istihdam alanları da olan diğer fakültelerin (örneğin Fen-Edebiyat Fakültelerinin) mezunlarına da öğretmenlik hakkı tanımak, 160.000 öğretmen adayına zarar vereceği gibi, öğretmen olarak yetiştirilmeyen çok sayıda gencin de umutlarının boşa çıkmasına yol açacaktır. Bu, toplumsal barış adına göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir konudur. Şu anda 200 binden fazla Eğitim Fakültesi mezunu öğretmen adayının atanması yapılamazken (Milli Eğitim Bakanlığının son 7 yılda atadığı öğretmenlerin yalnız % 6'sı branş öğretmenidir. Örn. 2009'da Kimya 107, Din Kült. ve Ahlak Bilgisi 444, Fizik için ise bu sayı 0'dır). Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerine (yaklaşık 185.000) öğretmen olarak atanabilecekleri umudunu vermenin ne kadar doğru olduğu da bir tartışma konusudur.

j. Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları çerçevesinde öncelikle yükseköğretimde yeterlikler üzerinde çalışılmış, daha sonra da öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerinin yeterlilikleri konusunda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların özü, öğretmen yetiştiren kurumlar olarak Eğitim Fakültelerinin yapısını ve yeterliklerini Avrupa Birliği ülkeleri ile uyumlu hale getirmektir. Bir yandan bu çalışmalar yapılırken bir yandan da Eğitim Fakültesi dışındaki kurumları öğretmen yetiştiren kurumlar haline getirmenin doğru olmadığı düşünülmektedir. ***Türkiye'de yükseköğretimde ulusal yeterlilikler çerçevesi*** ile ilgili çalışmalara paralel olarak, Eğitim Fakültelerinde de bir dizi çalıştay düzenlenerek “Öğretmen Yeterlikleri”, “Eğitim Fakültelerinde Akreditasyon”, “Eğitim Fakültesi Yeterlikleri” konularında çalışmalar yapılmaktadır. Eğitim Fakülteleri dışındaki fakültelerde sertifika programları aracılığıyla öğretmen yetiştirmeye yönelik girişimler, ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumların niteliğini yükseltmek ve daha nitelikli öğretmen yetiştirmek için yürütülen bu çalışmalarla taban tabana zıt bir yaklaşımı temsil etmektedir.

Sonuç ve Öneri

Bir ihtisas mesleği mensupları olan ve ülkenin geleceğini şekillendiren **her düzeydeki** öğretmenlerin Eğitim Fakültelerinde yetiştirilmeleri gereklidir.

Alan eğitimi (fizik eğitimi, kimya eğitimi gibi) tamamen ayrı bir dal olup dünyanın her yerinde genelde ayrı ve eğitimle ilgili birimler içinde yapılanmıştır. Bizde de işin doğası gereği Eğitim Fakülteleri içinde işlevlerini sürdürmektedir. Alan eğitimi ile ilgili dersleri ne bir alan uzmanı, ne de bir psikolog veya bir sosyolog verebilir. Bu dal özel bir ihtisas alanı olup iyi yetişmiş alan eğitimcileri tarafından eğitim fakülteleri içerisinde sürdürülmelidir. Alan eğitimi programlarının daha etkili bir şekilde yürütülmesi ve daha nitelikli alan öğretmeni yetiştirmek amacıyla son 20 yıldır büyük çabalar sarfedilmiştir. Doktorasını alan eğitimi konusunda yurtdışında tamamlayıp dönen öğretim elemanları, yurt içi doktora programlarından yetişen öğretim elemanları ve de eğitim fakültelerinde bu işe gönül vermiş alan uzmanlarının büyük gayretleri sonucu alan öğretmenliği programları yerine oturmuştur. Alan eğitimi ile ilgili tanınmış yurtdışı dergilerde artık birçok makalemiz yayınlanmaktadır. Akademik anlamda da alan eğitimi konusunda uluslararası kabul görmüş bir düzeye gelmiş bulunmaktayız. Bütün bunlardan sonra temel amacı öğretmen yetiştirmek olmayan fakültelerdeki öğretmenlik sertifikası programları ile öğretmen yetiştirme girişiminin bu

sürece zarar vereceği kuşkusuzdur. Bu uygulama ileride eğitim fakültelerinde alan eğitimi konusunda araştırma yapan genç akademisyenlerin de önünü kapatacaktır.

Beş yıllık programlar öğretmen adaylarını güçlü bir alan bilgisiyle donatmayı ve alan bilgisini en iyi şekilde öğretme becerisini kazandırmayı hedeflemiştir. Öğretmenlik formasyonu dersleri teorik bilgiler yanında gerçek okul ortamında ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerileri ön plana alarak hazırlanmıştır. Geleceğin öğretmenlerinin, konu alanına hakim, konu alanına özgü çeşitli öğretim yöntem ve stratejilerini, öğrenme –öğretme süreçlerini, öğretim materyallerini, planlama ve değerlendirme etkinliklerini bilen, teknolojiyi tanıyan ve öğretimde etkili bir şekilde kullanabilen niteliğe sahip olmaları amaçlanmıştır. Bu çerçevede, nitelikli Ortaöğretim Alan Öğretmenlerinin de Eğitim Fakültelerinde 5 yıllık kesintisiz programlar yoluyla yetiştirilmesi sürdürülmelidir.

Bir başka öğretmen yetiştirme yolu da çift anadal programları ile öğretmen yetiştirmek olabilir. Bu yolla hem Eğitim Fakültelerindeki hem de diğer fakültelerdeki başarılı öğrencilere çift diploma alma hakkı verilmelidir.

Son söz olarak şu ilkenin vurgulanmasında yarar vardır. Öğretmenlik meslek bilgisi ve becerisi YÖK'ün yeni önerisinde sözü edilen “öğretmenlik sertifikası” anlayışına indirgenemez. 1980'li yıllarda yaygın bir şekilde denenen sertifika yaklaşımının nitelikli öğretmen yetiştirmede ne derece yetersiz kaldığı bir çok araştırma ile sabittir. Bir meslek olarak öğretmenliğe ait yeterlilikler (MEB ve YÖK tarafından 2001 yılında kabul edilmiş Öğretmen Yeterlilikleri dokümanında belirtilen) gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde kabul görmüş yeterliliklerdir ve bu yeterliliklerin “sertifika” ya da bir grup hızlandırılmış ders anlayışıyla kazandırılması mümkün değildir. Öğretmen yetiştirme alanında önerilen her yeni programın ya da yapılanmanın bu yeterlilikler açısından ele alınması halinde bu önerilerin nitelikli öğretmen yetiştirmeye uygunluğu değerlendirilebilir. Bu açıdan bakıldığında ise eğitim fakülteleri içinde oluşturulmuş olan 4 ve 5 yıllık programların bu yeterliliklere dönük olarak hazırlanmıştır. Oysa yeni önerilen “sertifika” yaklaşımı ile bu yeterliliklere ulaşmak mümkün değildir. Bu 1998 öncesi öğretmenlik programları ile teyit edilmiş bir gerçektir. Bu nedenle geçmişin hatalarını tekrar etme yerine, var olan programların etkili öğretmenlik kavramı çerçevesinde desteklenmesi gerekmektedir.